

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-80>

**THE CONCEPT OF MODERN
ELECTRONIC TRANSLATION DICTIONARIES**

**КОНЦЕПЦІЯ СУЧАСНИХ ЕЛЕКТРОННИХ
ПЕРЕКЛАДНИХ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ СЛОВНИКІВ**

Heletka M. L.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department
of Applied Linguistics
National Aerospace University
“Kharkiv Aviation Institute”
Kharkiv, Ukraine*

Гелетка М. Л.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри прикладної
лінгвістики
Національний аерокосмічний
університет
«Харківський авіаційний інститут»
м. Харків, Україна*

Електронні словники є невід’ємним інструментом роботи профільних спеціалістів, перекладачів, лінгвістів, які працюють з іншомовними матеріалами. Завдяки невинному розвитку інформаційних технологій лексикографи мають змогу створювати якісні і зручні для користувачів електронні словники різних видів, зокрема термінологічні.

Актуальність дослідження полягає у необхідності проведення аналізу лінгвістичних і екстралінгвістичних (науково-технічних) особливостей функціонування авіаційної термінології у зв’язку з її постійним використанням і недостатньою кількістю саме електронних англо-українських і відповідно українсько-англійських довідників (госаріїв); визначенні принципів відбору і упорядкування термінологічних одиниць; а також розгляді питання про інтерференцію української і російської мов зважаючи на культурно-історичні чинники.

У фокусі дослідження – вивчення авіаційної термінології в англійській та українській мовах, взагалі, та визначення способів організації, функціонування й перекладу одиниць авіаційної термінології в обох мовах, зокрема.

Лексикографічна наука, яка визначає теоретичні засади і практично застосовує їх у практиці укладання різних типів словників, називається лексикографією [3]. Згідно із загальними принципами лексикографії і відповідно до завдань і подачі словникового матеріалу прийнято розрізняти словники **енциклопедичні і лінгвістичні**.

Принципова відмінність їх полягає в тому, що енциклопедичні словники подають відомості про поняття, речі, явища, історичні події, видатних людей, а лінгвістичні пов'язані з аналізом слів: розкривають лексичне і граматичне значення, сферу вживання, походження, вимову, написання, переклад іншою мовою, але вони не містять відомостей про всебічний характер самого предмета, позначеного відповідним словом. Однак, слід зауважити, що сучасні електронні лінгвістичні словники мають інструментарій до приєднання великого пласту енциклопедичних знань, що пов'язані із аналізованою лексемою, тому можна говорити про комбіновану форму словників, де словникова стаття побудована за принципами гіпертекстових технологій.

Основним видом лінгвістичних словників вважають **тлумачний** словник. Тлумачний словник призначений для тлумачення значення слів, його роль для вивчення лексичної системи мови величезна. У тлумачному словнику можна отримати інформацію про лексичне значення слова, дізнатися про його одно-/ багатозначність, чи є у нього омоніми. У такому словнику також подано відомості про основні орфоепічні, морфологічні, синтаксичні, стилістичні характеристики слова, наведено приклади слововживання. Крім тлумачних існують й інші види лінгвістичних словників, які розрізняються тим, який аспект мовних одиниць є в них основним. Виділяють словники **перекладні і довідкові** (наприклад, орфографічний), які відображають системні відносини в лексиці (словники синонімів, антонімів тощо).

Поява планшетних сканерів та програм розпізнавання значно прискорило процес набору та редагування тексту. Водночас було створено програмне забезпечення, що дозволяло здійснювати пошуку та індексацію текстів. Це привело до виникнення лінгвістичних баз даних, електронних бібліотек й картотек. Автоматизовані лексикографічні бази у вигляді електронних словників зараз становлять невід'ємну частин систем машинного перекладу, інформаційного пошуку, редагування та правки текстів, а також обробки великих текстових масивів та їх зберігання як окремої задачі створення електронних бібліотек.

Сучасний електронний перекладний словник має низку стандартних можливостей, а саме: переклад слів та словосполучень із завантажених ліцензійних словників, перекладених текстів та авторських перекладів; перегляд особливостей вживання слова чи фрази в контексті завдяки великій кількості прикладів із паралельних текстів (текстів, перекладених людьми і завантажених у відповідні доступні корпуси); прослуховування вимови слова; перегляд форми слова

(відповідно до його частиномовних характеристик); додавання авторського перекладу термінів з можливістю оцінювати та коментувати переклади інших авторів, якщо мова йде про онлайн-версію електронного словника); можливість обговорення варіантів перекладу у відповідній спільноті користувачів (для онлайн-версії словника, наприклад “АВВУУ Lingvo x6», “Multitran”).

Особливу значущість мають термінологічні словники. **Термінологічний словник** – це один із засобів забезпечення професійного спілкування, оскільки, фіксуючи значення термінологічних одиниць, він сприяє нормалізації професійної комунікації. Провідними функціями такого словника є інформативна і нормативна, адже він забезпечує можливість системно вивчати та досліджувати накопичені знання певної наукової галузі [2, с. 49]. Термінологічні словники відображають понятійно-термінологічний апарат різних галузей науки й техніки і уможливають наукову, навчальну, виробничу діяльність. Термінологічний словник є найважливішим засобом опису будь-якої терміносистеми [2].

Об'єктом аналізу з точки зору термінологічного наповнення стали три електронні словники (“АВВУУ Lingvo x6», “Multitran”, “ReversoContext”) і одна вузькогалузева паперова збірка авіаційно-технічних термінів (скан-версія у форматі djvu) [1; 4; 5; 6]. Визначення найзручнішого для фахового науково-технічного перекладу серед провідних електронних онлайн-словників – особиста справа перекладача, адже кожен із проаналізованих словників має свої особливості та/або недоліки. У “АВВУУ Lingvo x6» дуже обмежено представлено терміносистеми, а у трьох інших відсутні українські відповідники. У словнику “Multitran” часто подано авторські переклади, які іноді є влучними, але потребують перевірки і можуть містити помилки змістового характеру. Скан-версія паперової збірки (для аналізу було використано авіаційну галузь) авіаційно-технічних термінів є найповнішою, але потребує відцифрування та створення інтерактивної електронної версії із українськими відповідниками. Тож, зараз перекладачам варто користуватися тим словником, який він вважає найбільш зручним у простих випадках перекладу і звертатися до усіх зазначених словників у складних випадках під час перекладу вузькогалузевих багатокomпонентних термінологічних сполук.

З цієї точки зору варто зауважити, що на сьогодні перед лексикографами все ще стоїть завдання створити зручні і повнофункціональні вузькогалузеві або ще складніше політехнічні перекладні електронні словники із можливістю їх подальшого об'єднання з іншими електронними словниками за необхідністю.

Література:

1. Афанасьев Г. И. Русско-английский сборник авиационно-технических терминов. Издание 4-е (Иллюстрированное). Москва, 1995. 640 с.
2. Зозуля С. М. Термінологічний словник з інформаційних ресурсів: розроблення та шляхи впровадження. Київ, 2011. URL: http://www.library.eduua.net/research_activity/personal_lib_products (дата звернення 30.03.2022).
3. Перебийніс В. І., Сорокін В. М. Традиційна та комп'ютерна лексикографія. Київ, 2009. 218 с.
4. Онлайн-словник “Multitran” URL: <https://www.multitran.com/m.exe> (дата звернення 25.02.2022).
5. Онлайн-словник “ReversoContext” URL: <https://context.reverso.net> (дата звернення 20.02.2022).
6. Електронний словник “ABBYY Lingvo x6» URL: <https://www.lingvo.ru/english/> (дата звернення 25.02.2022).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-81>

**VERBALIZATION OF PSYCHOEMOTIONAL STATE
OF MODERN YOUTH IN MUMBLECORE
“THE WORST PERSON IN THE WORLD”**

**ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ
СУЧАСНОЇ МОЛОДІ У МАМБЛКОРІ
“THE WORST PERSON IN THE WORLD”**

Davydenko N. I.

*Assistant of the Department of
Translation and Slavic Philology
Kryvyi Rih State National University
Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region,
Ukraine*

Давиденко Н. І.

*асистент кафедри перекладу та
слов'янської філології
Криворізький державний педагогічний
університет
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська
область, Україна*

Цілков зрозуміло, що поведінка людей заснована на певних психо-емоційних станах, які активізують сприйняття та мислення людини, впливають на вчинки, є важливою частиною особистого спілкування та різноманітних соціальних дій. І оскільки слова знаходяться